

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

1245 Budapest, Pf. 1036.

Telefon: 472-8864 Fax: 472-8860

VJ-24/2005/15.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Nyírségi-Szárnyas Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft.** (Debrecen) mint I. rendű, a **Hungerit Baromfifeldolgozó és Élelmiszeripari Rt.** (Szentés) mint II. rendű, illetve a **Merian Orosháza Finom Szárnyas Különlegességek Rt.** (Orosháza) mint III. rendű eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, valamint versenykorlátozó megállapodás miatt hivatalból indult eljárásban, tárgyaláson kívül, meghozta az alábbi

határozatát

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

Jelen határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézhezvételtől számított harminc napon belül a Versenytanácshoz benyújtott, de a Fővárosi Bíróságnak címzett keresettel kérhetik.

Indokolás

I.

- 1) Az eljárás indítására okot az a – a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) tudomására jutott – körülmény adott, hogy a Nyírségi-Szárnyas Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. (a továbbiakban: Nyírségi Szárnyas), a Hungerit Baromfifeldolgozó és Élelmiszeripari Rt. (a továbbiakban: Hungerit), valamint a Merian Orosháza Finom Szárnyas Különlegességek Rt. (a továbbiakban: Merian) feltételezhetően úgy minősíti a termelők által leadott húslibákat, hogy az I. osztályú állomány aránya a korábbi, többnyire 90 % fölötti minősítés helyett, 60 % alatti, vagy annál is sokkal kevesebb lett, továbbá a minősítési jegyzőkönyveket nem adják ki a termelőknek, ezért nincs reklamálási lehetőségük sem.
- 2) A bejelentés szerint a leadott állományok leminősítése szándékos, összehangolt magatartás, melyet az eljárás alá vont vágóhidak jelentős piaci erőfölényéből adódó visszaélése tett lehetővé. Az eljárás alá vontak erőfölényét egyes regionális körzetekben valószínűsíteni lehetett, ezért a GVH, 2005. február 14-én három külön eljárást indított a fent nevezett vállalkozásokkal szemben, amelyeket 2005. május 26-án a jelen ügyszám alatt egyesített. A kifogásolt magatartás a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) 21. és 11. §-aiban foglalt tilalmak megsértésére alkalmas. A tagállamok közötti kereskedelem érintettségének hiányában nem merült fel a közösségi jog alkalmazásának szükségessége.

II.

- 3) A Nyírségi Szárnyas Kft-t 2001 augusztusában, a Hortobágyi Lúdtenyésztő Rt., a Hortobágy 2000 Baromfi-, Hús-, Vad-, Export-Import Nagykereskedelmi Kft., a TOLL 99 Mezőgazdasági,- Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., valamint egy magánszemély alapította. A társaság 2001 szeptemberében Zagyvarékasi-Szárnyas Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft. néven lett bejegyezve a cégnyilvántartásba. Az alapítás célja a Hajdú-Bét Rt. volt tulajdonát képező Zagyvarékasi Baromfi Vágóhíd megvásárlása, és üzemeltetése volt.
- 4) A társaság fő tevékenysége a baromfihús feldolgozása és tartósítása. Ezen kívül, baromfitenyésztéssel, hús-, baromfihús készítmények gyártásával, hús-, húskészítmények nagy- és kiskereskedelemével, élőállat nagykereskelemmel, valamint gabona-, vetőmag- és takarmány nagykereskelemmel foglalkozik.
- 5) A társaság 2001 novemberében megvette a Big-Company „f. a.” felszámolójától a Nyírgelse község külterületén található, kb. 23 ha területű, saját vízművel, iparvágánnyal, villannyal rendelkező almatároló (hűtőház és alma sűrítményt előállító) telephelyet. A telepet bankhitel, fejlesztési támogatás, és saját erő felhasználásával átalakították víziszárnyas (kacsa, liba) vágására, feldolgozására alkalmas baromfi vágóhiddá. Ekkor változott a név Nyírségi-Szárnyas Kft.-re, és került sor a törzstőke

felemelésére. A próbavágás után 2002 utolsó negyedében kezdődött a termelés és az értékesítés.

6) A Hungerit Rt. 1997. július 1. napjával alakult a baromfifeldolgozással foglalkozó GOLD M Kft., valamint a továbbfeldolgozással foglalkozó Hungerit Kft. és Hungerit-Plus Kft.-ből. A három Kft. a felszámolásra került Szentesi Baromfifeldolgozó Rt. tevékenységét fogta össze, bár a felszámolásra kerülő cégnek ezek a Kft-k nem voltak jogutódai, és tulajdonosi szerkezetük is eltért a korábbi cég tulajdonosi szerkezetétől. A három Kft. később a finanszírozás elősegítése érdekében döntött az összeolvadás mellett.

7) A Társaság fő profilja a baromfifeldolgozás (csirke, pulyka, húsliba, kövérliba, kacsa), mely magában foglalja a vágást és az elsődleges vágóhídi termékek (vágott, egész és darabolt, előhűtött és fagyasztott baromfi termékek) előállítását, valamint a továbbfeldolgozott termékek (vörösáruk, sonkafélék, szárazáruk, libamájpástétomok, panírozott és grillezett termékek) gyártását. Tevékenységét a tulajdonában lévő baromfifeldolgozó üzemben (2 db vágóvonal, továbbfeldolgozó vonalak és kiegészítő technológiai egységek) végzi.

8) A társaság részben termelteti az alapanyagot integrátorokon és közvetlen beszállítókon keresztül Szentés és annak mintegy 100 km-es sugarú körzetében, illetve részben saját telepein (Csengele I., II., Gyomaendrőd, Kiskunfélegyháza 2 telep, Kunpeszér, Felgyő) folytat baromfitenyésztést (csirke, liba, kacsa). A továbbfeldolgozott termékek előállításához korábban a cég pulykát maga is előállított telepein, illetve vásárolt is fel, 2005-től kezdődően azonban ezt a fajta alapanyagot kizárólag késztermékként vásárolja meg.

9) A Társaság ISO 9001:2000, ISO 14001, HACCP, IFS, EFSIS/BRC, QS minősítéssel, Svájci deklarációmentességi tanúsítvánnyal rendelkezik. Számos terméke rendelkezik Kiváló Magyar Élelmiszer védjeggyel.

10) A Merian Rt. jogelődje már a XIX. század végétől élőbaromfi, csirke, tyúk, pulyka és nyúl felvásárlásával, hizlalásával és kereskedelmével, feldolgozásával és forgalmazásával foglalkozott. Az orosházi üzem két évtized múlva tollatlanított, jégbe helyezett baromfit szállított Európa számos országába. Az 1960-as évek elejétől megkezdte a darabolt áruk gyártását, majd 1966-tól a vállalat pácolt, füstölt libamell előállításával is foglalkozott.

11) A konzervüzem első csarnokait 1968-ban adták át, majd 1972-ben az új feldolgozó üzem, 1976-ban pedig zsigerelő technológia üzembeállítása következett. 1995-ben a privatizáció során többségi tulajdont szerzett a német MERIAN GmbH, majd 2001 elején egy magyar szakmai befektető társaság vásárolta meg a részvények közel 80 % -át. A Merian Orosháza Rt. ekkor nyerte el jelenlegi működési formáját.

12) Az elmúlt évben a feldolgozott baromfi mennyisége alapján az ország nyolcadik legnagyobb cége, amely kifejezetten exportorientált, így az EU előírásoknak való megfelelés létfontosságú a társaság számára. Több száz mezőgazdasági termelővel áll üzleti kapcsolatban, amelyektől vágó alapanyag szükségletét szerzi be. Értékesítési tevékenysége során közel ezer vevővel áll kereskedelmi kapcsolatban, így integráló tevékenysége a mezőgazdasági alapanyag termelés és a piac között meghatározó.

13) A társaság mezőgazdasági termelése a Dél-Alföldre terjed ki, míg elsődleges feldolgozó üzeme és továbbfeldolgozó üzeme is Orosházán, két önálló telephelyen található. Bár termeltető és feldolgozási tevékenysége nem centrálisan helyezkedik el az országban, a kereskedelem az ország egész területére kiterjed.

14) A termelő és szolgáltató egységek üzletági szervezetben működnek. A mezőgazdasági termelés és felvásárlás mellett önálló terület az elsődleges feldolgozás, a továbbfeldolgozás és a belföldi kereskedelem, valamint az export tevékenység is.

15) A társaság jelentős szerepet tölt be az élőállat termelésben résztvevő Merian Szerviz Kft. által bérelt mezőkovácsházi baromfifeldolgozó üzem működtetésében, melyben 50%-os tulajdonosi részesedése van.

III.

16) A GVH az érintett termékpiacot a hazai piacon forgalmazott különféle, a korcsoporttól és a táplálási módtól függő különböző libatípusokban határozta meg. Az eljárásban érintett termékek fogalom-meghatározását, minőségi követelményeit, vizsgálati módszereit a vágóbaromfőről szóló, MSZ 6918 számú Magyar Szabvány és a Magyar Élelmiszerkönyv 1-3-1906/90 számú, baromfihúsról szóló előírásai tartalmazzák. A jelen eljárás szempontjából az alábbi libatípusok kerültek vizsgálat alá:

a) Pecsenyeliba (még nem tépett):

a 9 hétnél nem idősebb liba, amelynek légcsöve hajlékony, könnyen összenyomható, a csőrének alsó kávája könnyen hajlítható, a fedőtollai teljesen kifejtettek, a teste tokmentes, a vedlést nem kezdte meg.

b) Húsliba (fiatal liba):

a 9 hétnél idősebb, azonban 9 hónapnál nem idősebb, esetleg egyszer vagy többször tépett, töméses hizlalásra is alkalmas fiatal liba, valamint a lábon feljavított vagy előhízalt liba.

c) Zabon nevelt liba:

az utolsó tégés után zabbal vagy zabos táppal legalább 6 hétig nevelt fiatal liba, amely jól táplált, tömött izomzatú, bőre, illetve a bőr alatti zsírrétege fehér vagy enyhén fehéressárga színű.

d) Hízott liba (májra hízott liba):

az intenzív töméssel hízlalt liba.

e) Liba:

a 9 hónapnál idősebb, kifejlett, ivarérett állat, valamint a kiselejtezett tenyészállat.

17) A felsorolt libatípusok – a májra hízlalt liba, és a 9 hónapnál idősebb liba kivételével – húslibának tekinthetők, az egyes típusok csak a hízlálás időtartamában, a tégés gyakoriságában, illetve a takarmányozás módjában van. A májra hízlalt liba („kövér liba”) esetében nem a libát, hanem a máját minősítik, speciális szempontok alapján.

18) Magyarországon jelenleg lúdneveléssel és hízlalással foglalkozó termelők, illetve integrátorok száma 49, libavágóhidat 5 vállalkozó működtet, melyek közül 1 cégcsoport jelenleg 3, libát (is) vágó feldolgozó üzemet működtet. A libát vágó üzemek száma így összesen 7. Földrajzi megoszlás szerint közülük 2 Békés megyében (Orosháza, Mezőkovácsháza), 2 Csongrád megyében (Szentés, Pusztamérgeš), 2 Bács-Kiskun megyében (Kiskunhalas, Kiskunfélegyháza), 1 pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (Nyírgelse) működik.

19) Az érintett földrajzi piacnak az ország egész területe tekinthető, mivel nincsen akadálya annak, hogy a libatermelők földrajzi elhelyezkedésüktől függetlenül bármely vágóhidra eljussanak. A vágóhidak szempontjából földrajzilag érintett piacnak ugyancsak az ország egész területe tekinthető. Bár az egyes vágóhidak körül kialakulhat egy-egy termék gócpontja, ezek azonban önálló földrajzi piacot nem alkotnak.

20) A hazai vágóhidak főként exportra termelnek. A belföldi értékesítésen belül az elsősorban a kiskereskedelmi áruházláncokat és kisebb arányban a vendéglátóhelyeket látják el termékeikkel, ugyanakkor a kis- és nagykereskedelmi hálózatokon, vendéglátó egységeken keresztül jelen vannak, ill. potenciálisan jelen lehetnek az ország bármely részén.

IV.

21) A libahízlálás alapját képező lúd szülőpártartók gazdasági helyzete 2003-ban mélypontra került. A vágott áru értékesítésének nehézségei az egész termékpályára visszahatottak. A korábbi évek túltermelése és az áthúzódo készletek nyilvánvalóvá tették, hogy 2004-ben a hús hasznosítású liba területén lényegesen kevesebb vágott áru előállításra, ezáltal sokkal kisebb létszámú szülőpár állományra lesz szükség. A felvásárlási önkorlátozással megvalósuló, feleslegessé váló szülőpár állomány csökkentéséhez a Lúdszövetség 40 millió Ft összegű intervenciós támogatást nyújtott.

22) Ennek hatására – vegyesivarban számítva – több, mint 60 ezerrel darabbal csökkent a hústípusú szülőpárok létszáma, és – támogatás nélkül – mintegy 10 ezer db szürke törzsállomány is kivágásra került. A csökkenéssel azonban csak a gazdasági nehézségek egy részét sikerült megoldani. A támogatásra ugyanis csak a lúdszövetségi tagsággal rendelkező törzstartók voltak jogosultak, ezért a napos-értékesítési szerződéssel nem rendelkező gazdálkodók állományának egy része továbbra sem került ki a termelésből, ezek szaporulata továbbra is „szabad” libaként jelent meg az amúgy is kedvezőtlen helyzetű piacon, a feldolgozó üzemeket is többletvágásra kényszerítve.

23) A 2005. évre a fehér libánál további felvásárlás-csökkentésről döntött a Lúdszövetség, és a törzs-helyzet hosszabb távú rendezése érdekében – meghatározott időszakban – 60 millió Ft intervenciós támogatásban részesíti az állományt csökkentő vagy felszámoló törzstartókat. A 2004. évi lúd árutermelés a 2003-as túltermelés és az ennek következtében felhalmozódott készletek által meghatározott helyzetből indult. Mivel a várható helyzet már 2003 végén ismert volt, a szövetség 40 %-os önkorlátozást vezetett be a hús hasznosítású lúd felvásárlására vonatkozóan. Mivel a vágóhidak a számukra meghatározott mennyiségeket igyekeztek figyelembe venni, ugyanakkor a hízott liba mennyisége – a törzs és végtermék napos kibocsátás csökkenése és a tömő kapacitás hiánya következtében – visszaesett, az összes lúd felvásárlás jelentősen (30 % körül) csökkent a korábbi évhez képest.

24) A törzskivágás ellenére 2004-ben is jelentkezett – bár a korábbi éveknél lényegesen kisebb mennyiségben – szerződés nélkül előállított „szabad” liba. Ennek – igen alacsony áron történt – átvételével néhány feldolgozó üzem átlépte az önkorlátozás során számára meghatározott kvótát, aminek következtében összességében 7 millió Ft-ot kötelesek az intervenciós alapba befizetni.

25) A felvásárlás üzemsoros mennyiségeit jelentősen befolyásolta a Hajdu-BÉT Rt. felszámolása, illetve az év közben a víziszárnyas vágást befejező üzem árualapjának más vágóhidakhoz történő átkerülése, melyek változtattak a víziszárnyas felvásárlás korábbi megoszlásán. A hús hasznosítású lúd előállításán belül töredékére esett vissza a pecsenyeliba, a hús-zabos liba felvásárlása pedig a bázis 3/4-ed részét érte el.

26) Az év egy rövid időszakában a kínálatot meghaladó érdeklődés mutatkozott a pecsenyeliba iránt; ekkor a felvásárlási ár is meghaladta a húsliba árát. A hízott liba éves átlagos felvásárlási ára 10 %-kal alakult a bázis felett; a korábinál kisebb előállított mennyiség ugyanis elsősorban a hízott máj területén folyamatos értékesítési lehetőséget és kedvező árakat eredményezett. A felvásárlási árak az év folyamán csaknem végig emelkedtek. A kínálat-csökkenés ellenére fordított helyzet állt elő a húslibánál: a 400 Ft/kg körül induló árak az őszi értékesítési idény során is folyamatosan visszaestek; az utolsó hónapokban a 340 Ft/kg értéket sem érték el. A felvásárlás éves átlagárai hízott liba esetében 455,23 Ft/kg, a hús- és zabosliba esetében 361,86 Ft/kg, a pecsenyelibánál pedig, 338,52 Ft/kg-ot tettek ki.

27) A baromfi fajok és hasznosítási irányok közül a lúd (ezen belül is a hús-vertikum) végtermék-előállítói szenvedték el a legnagyobb veszteséget azáltal, hogy a szakminisztérium az állatjóléti támogatás (9,50 Ft/kg) kifizetését 2004. október közepén felfüggesztette. Így – mivel az őszi szezont épphogy megkezdődött – e termékpálya termelői juthattak legkisebb arányban az állami támogatáshoz.

- 28) A vágott libatermelésnél a feldolgozó üzemek a felvásárlási visszaesés hatására 22 %-kal kevesebb vágott libaterméket állítottak elő 2004-ben, mint egy évvel korábban. A hús hasznosításnál bevezetett önkorlátozás elsősorban az egész libatestnél mutatkozott meg; a termelés a bázis 2/3 részét sem érte el. A darabolt termékek visszaesése – mivel azok részben hús-, részben pedig a kisebb mértékben csökkenő hizott libából származnak – 15-25 %-os volt. Összességében a korábbi évek növekvő arányával szemben az összes vágott termékből 1/4-ről 1/5-re esett vissza az egész test aránya.
- 29) A 80 %-ot kiadó darabolt termékeknek közel 1/3 részét adják az értékes húsrészek (comb, mell), ezek mennyisége jelenti a teljes termelés 1/4-ét. A korábbi évvel szemben javult a kihozatal, a vágott termékek élő felvásárláshoz viszonyított aránya megközelítette a 80 %-ot.
- 30) A vágott liba piacán annak ellenére gyengén alakult a libahús 2004. évi export értékesítése, hogy a felvásárlás korlátozása jelentősen csökkentette a kínálatot, és a – német piac másik fő beszállítójának számító – lengyel lúd ágazat képviselőivel is több egyeztetésre került sor. Az árualapot tovább csökkentette a hűtőházi tűzben megsemmisült közel 3 ezer tonnás libahús készlet is.
- 31) A kezdeményezések hatását azonban rontotta, hogy a lengyelekkel történt tárgyalások idején a saját élő alapanyaguk ki volt helyezve, ezért érdemi csökkenést már nem tudtak elérni, másrészt pedig (a Szövetség 2003. év végi felméréséhez képest) olyan többlet készletek is piacra kerültek, melyek – banki tartozás fejében a szakmai körön kívülre kerülve – korábban nem voltak ismertek.
- 32) A libahús export 17,7 ezer tonnás összes mennyisége 14 %-kal marad el az előző évitől, az egyes termékcsoportoknál tapasztalt visszaesés meglehetősen egyenletesen alakult (11-16 %). Kivételt képez a libamell, melynek mennyiségi csökkenése nem érte el a 7 %-ot, ugyanakkor az értékesítés Ft-ban kifejezett ára (egyedülként) növekedett.
- 33) Az összes előállított libatermékhez viszonyított kiszállítási arány némiképp növekedett; a korábbi év 50 % alatti mértékéről 52 %-ra. Az export értékesítés Ft-ban kifejezett átlagárai (a mell kivételével) romlottak (egész test: 3 %-kal, comb: 7 %-kal, egyéb darabolt termékek: 14 %-kal); ez – figyelembe véve az előállítási költségek növekedését is – azt mutatja, hogy a libahús területén a vágóhidak is újabb gyenge évet zártak.
- 34) Az értékes húsrészek csaknem kizárólag (99,5 %-ban) az EU tagországaiba kerültek, és az összes terméket tekintve is nőtt e piacnak a részesedése (90 %-ra). A többi szállítási irány azonban mind mennyiségben, mind részarányt tekintve visszaszorult; az orosz piacon értékesített mennyiség (87 %-ban egész test) a bázis felét, az Európán kívüli export (96 %-ban „egyéb” darabolt termék) a bázis harmadát sem érte el. Utóbbi azért is érdemel figyelmet, mert a távol-keleti országokból nemcsak a korábbi években mutatkozott az egyéb termékre (fej, láb) az előállítást jelentősen meghaladó kereslet, hanem a közelmúltban is érkeztek hasonló megkeresések.

35) Az eljárás alá vont vágóhidak piaci részesedése a húshasznosítású lúd 2004. évi élő felvásárlásának tömege alapján¹:

Vállalkozás neve	Piaci részesedés (%)
Nyírségi Szárnyas Kft., Nyírgelse	53,96
Hungerit Rt., Szentes	21,35
Merián Orosháza Rt.	16,95

36) A Nyírségi Szárnyas a magyar baromfi iparon belül két baromfi fajnál (élő húsliba, pecsenyekacsa) meghatározó piaci szereplő. Az élő húsliba előállításának alapján részesedése 52-54 %, de a késztermék esetében ez az arány alacsonyabb, mivel a más típusra termelt liba darabolásából származó mell és comb ugyanazon a piacon ugyanazt a vásárló réteget célozza meg. Ezek figyelembevételével, a részesedés 35² % alá csökken.

37) A társaság termelésének nagyobb része exportpiacokon kerül értékesítésre, melyen belül meghatározó Németország. Az elmúlt évben jelentősen nőtt az orosz piacra történő értékesítés.

38) Magyarországon a Nyírségi Szárnyas vállalkozáson kívül négy nagyobb feldolgozó foglalkozik pecsenye kacsa és lúd feldolgozásával. A piaci részesedés a zabos liba esetében a 25-40 % közötti³ (összes libához képest ennél lényegesen alacsonyabb).

39) A Hungerit piaci pozíciója az utóbbi két évben a korábbiakhoz képest jelentősen megváltozott. A kereslet a hagyományos nyugat-európai, ezen belül német relációban jelentősen csökkent, ezzel párhuzamosan az ár is jelentős mértékben visszaesett. Ez részben a hazai, 2002-ig tapasztalható kedvező értékesítési viszonyok alapján megnövekedett túltermelésből, részben a németországi versenytársak piaci pozíciójának átrendeződéséből, részben nagyobb arányú lengyelországi állományok alacsonyabb áron történő értékesítése miatt állt be.

40) Bel- és külkereskedelmi tevékenységét önállóan, importőr cégek bevonása nélkül végzi. Termékeit belföldre és külföldre, döntően németországi partnereknek adja el. A belföldi értékesítés főként a nagy áruházláncokon keresztül történik, de emellett jelentős, több száz az egyéb partnerek száma is. A belföldi értékesítésben a cég Szentesen lévő mintaboltjai is részt vesznek. Főbb versenytársai a korábbi években a Hajdú-Bét Rt. és a Bábolna Rt. voltak. Jelenleg a Sága-Foods Rt., a Zalabaromfi Rt., a Merián Rt., és a Nyírségi Szárnyas a legfontosabb versenytársai. Valamennyi baromfi, és ezen belül liba feldolgozással, és értékesítéssel foglalkozó vállalkozás versenytársnak tekinthető. Húslibával kapcsolatosan az Alföld termelését az eljárás alá vont három feldolgozó fedi le, egymásnak konkurenciát jelentve.

---

¹ A Lúdszövetség által beküldött adatok alapján.

² A pontos piaci részesedési adatok az eljárás alá vontak üzleti titkait képezik.

³ A pontos piaci részesedési adatok az eljárás alá vontak üzleti titkait képezik.

41) A baromfipiacon, ezen belül is a húslibát illetően a magukra semmiféle önkorlátozást el nem fogadó, szabad libát tartó, tehát le nem szerződött állományokat nevelő termelők is komoly versenytársak, akik annak érdekében, hogy az év végén állományuk vágásra kerüljön akár áron alul is, valamelyik cégnél levágtatják az állományukat.

42) A Merian tevékenysége elsősorban a továbbfeldolgozott, hozzáadott értéket képviselő termékek előállítására irányul. Fő profilja a márkás baromfitermékek gyártása. Belföldi piaci részesedésük, a továbbfeldolgozott termékek körében mintegy 10-20 %-os⁴, amely közel négyszerese a feldolgozási részesedésnek.

V.

43) Az eljárás alá vontak termelői partnereikkel ún. termeltetési és felvásárlási integrációs szerződéseket kötnek. Az integráció a felek kölcsönös gazdasági érdekein alapuló, minimum egy évre szóló, de általában közép- vagy hosszú távú szerződéssel szabályozott olyan együttműködés, amelyben az egyik szerződő fél (az integrátor) piaci és/vagy termelési biztonságot nyújt a másik szerződő félnek (az integrálnak), valamint különböző szolgáltatásokkal és/vagy finanszírozással segíti a mezőgazdasági tevékenységet végző magántermelőt vagy gazdálkodó szervezetet.

44) Az integráció lehet horizontális (azonos termelőtevékenységet végző integráltak összefogása), vagy vertikális (egy adott termékpályán az egymásra épülő tevékenységek összefogása), vagy ezek kombinációi. Az integráció résztvevői bizonyos mértékben közös kockázatot is vállalnak.

45) Az integrátori kapcsolat nem korlátozza a termelőket abban, hogy más felvásárlóknak is értékesíthessenek.

46) A konkrét felvásárlási szerződések tartalmazhatnak előírásokat a minőségre vonatkozóan. A Hungerit esetében például a szerződések rögzítik az átadásra kerülő libák minőségét, ezen belül az értékcsökkentő minőségi hibákat; a napos libák árára, átvételére, minőségére, mintavételére és állategészségügyi követelményeire vonatkozó előírásokat; a vágásra kerülő libák átadására, átvételére vonatkozó előírásokat (mérlegelés, apadó térítés, szállítás ideje, módja, a hatósági állatorvos előírásai), az átadásra kerülő libák árának megállapítását, amely tartalmazza az első osztályú, valamint a másodosztályú kategóriába tartozó átlagsúlyokra vonatkozó átvételi árakat és a minősítés során elfogadható tűréshatárt (5%). A minőségnél rögzítve van, hogy amennyiben az első osztályú áru minősége az MSZ 6918/1997 előírásainak nem felel meg, úgy az második osztályú minősítési kategóriába tartozik. Amennyiben a tételben kevesebb, mint 5% másodosztályú minőségű egyed van, úgy a megrendelő az egész tételt első osztályú áron veszi át. A vágóhíd az árut minden esetben minősíti. A minősítésnél a szállítónak, illetve a megbízottjának jelen kell lenni. Amennyiben nincs jelen, úgy elfogadja a vágóhíd minősítését és tudomásul veszi, hogy utólagos reklamációnak nincsen helye).

47) A Merian szerződesei is tartalmazzák a minőségi előírásokat (ezen belül az áru átvételének visszautasításának kritériumait), az értékcsökkentő minőségi hibákat, az

---

⁴ A pontos piaci részesedési adatok az eljárás alá vontak üzleti titkait képezik.

átveendő húsliba mennyiségét és ütemezését, a teljesítés helyét, módját, idejét, a mennyiségi és minőségi átvétel feltételeit (ezen belül az időszakonkénti felvásárlási árakat). A szerződés ezen pontja leszögezi, hogy a termelő jogosult megbízottja útján a mennyiségi és a minőségi átvételt, az osztályonként termelődő baromfi számbavételét ellenőrizni. Távolmaradás esetén a megrendelő megállapításait elfogadja. A megrendelő tételenként köteles az élősúly bemérését, a feldolgozás során megállapított első és egyéb minőségi osztályba sorolt baromfi megbízható elkülönítését és számbavételét az átadó közreműködésével biztosítani és bizonylatolni.

48) A Nyírségi Szárnyas minősítési gyakorlata szerint a termelőtől átvett liba állomány éves gyakorisága elsősorban a nevelési idő függvénye. Más esetekben a termelő adottságai is meghatározzák az átvétel gyakoriságát, ugyanis ha valaki csak napos liba fogadására van berendezkedve annál előfordulhat, hogy 2-3 előnevelés után felnevel egy 9 vagy 13 hetes korban leadásra kerülő állományt, mert nincs legelő területe, csak a napos nevelésére alkalmas épületei, valamint az udvar állnak rendelkezésére az állattartáshoz.

49) A társaság a minősítést az ISO Minőségbiztosítási eljárás szabályainak, az Élelmiszer Könyv elvárásainak, a 6918/1997 MSZ előírásainak, valamint a termékértékesítési szerződésben foglalt minőségi előírásoknak a figyelembe vételével végzi. Első osztályúnak csak azt az árut tekintik, amelyek tökéletesen ép, mentes minden felhámi sérüléstől, zúzódásmentes, tökéletesen kopasztott, megfelelő súlyú, egészséges állatból készült. Ha a fenti feltételekből valamelyik nem teljesül, azt másodosztályú árunak minősíti.

50) A minősítést szakképesített munkatársak végzik. Az ISO rendszer 2004-es bevezetése óta élőáru esetében minden darabos minősítés kötelező. A kapott eredmény, valamint a gazda termék-jelentés (amely a ténylegesen végtermék adott osztályba csomagolt mennyiségeket tartalmazza) adja meg az áru százalékos minősítését. Erről jegyzőkönyv készül, melyből a termelő részére kiderül a „B” minőségbe sorolt élőáru darabszáma, valamint minőségi problémák ismertetése. Az állomány minősítő lap azonnal a feldolgozás során elkészül, és a minősítő jegyzőkönyv másnap reggel a termelőnek - az összes adatot tartalmazva – átadásra kerül.

51) A minősítésre vonatkozó dokumentumok tartalmazzák a minősítési jegyzőkönyvet, melyen szerepel a tényleges beérkezés darabja, súlya, az esetleges útihulla, az egész test, valamint a részszobzás súlya, a tényleges I. osztályú darabszáma és százaléka. A dokumentumok tartalmazzák ugyanakkor az állatorvosi részszobzás mennyiségét és magyarázatát, valamint a beszállított áru ellenértékét képező elszámolást. A dokumentumok tényleges elküldését a másnapi postakönyvből nyomon lehet követni, de az esetek döntő többségében a termelő ezeket faxon ill. telefonos bemondás alapján is megismerheti.

52) A minősítés során a minősítő szemrevételezéssel, élő állapotban az adott tétel tollazatát nézi meg, majd a toll eltávolítása után minden egyes darab szemrevételezésével a minőségbiztosítási eljárásnak megfelelően, a minősítő úrlapon jelzi az esetleges kifogásokat. Kifogás lehet: felhámsérülések, karmolt hát, comb, sérült, varrott mell, felületi bevérzés, továbbá az esetleges törések, zúzódások, amelyek a nevelés illetve a rakodás során keletkeztek. A minősítő lapra feljegyzett minőségi

kifogások összesítése adja az I. osztályból kiesett állatok darabszámát. A II. osztályú termék többletmunkával a későbbi feldolgozás során javítható, darabolással. Itt az egyedek súlya lényeges, a túl kicsi illetve a túl nagy súlyú libákat nem lehet feldarabolni, mert a 700 gramm alatti és a 1200 gramm feletti darabolt részek az európai piacon nem eladhatók, így az ilyen súlyú libák csak másodosztályú, egész libaként értékesíthetők. A szemrevételezéssel történő minősítés kontrollálható, a ténylegesen I. osztályú, becsomagolt, illetve darabolásra került áruról termelési jelentés készül. A felmerülő vitás kérdéseket szaktanácsadó bevonásával tisztázzák. A termelők az ellenértéket a minősítő lap alapján kapják meg a feldolgozást követő napon.

53) A Nyírségi Szárnyas minősítési arányai a vizsgált évben az előző évi arányokhoz képest az alábbi módon változtak:

Az I. és a II. osztályú áruk aránya (%)

Megnevezés	2003	2004	%-os változás
Liba I. o.	78-88 ⁵	67-77 ⁶	- 7.4
Liba II. o.	10-20	14-24	+ 7.4

54) A Hungerit minősítési gyakorlata szerint a termelőktől átvett libaállomány éves gyakorisága a termelővel kötött szerződésben foglalt ütemezés szerint történik, általában egy év (szeptembertől december közepéig tart). Esetlegesen a nagyobb termelőknél több telepen is lehetnek különböző korú állományok, melyek beszállítása is különböző időpontokban történik.

55) Az átvétel a telephelyen történő mérlegelés után történik. Az átadásra kerülő libák minősége meg kell, hogy feleljen a vonatkozó Magyar Szabvány előírásainak. A libák vágáskor teljes tollazatban vannak, a toll tiszta, nem tokos, nem torzsokos. Az állatok testét egyenletesen zsírréteg fedi. Az állatok szállításkor begyterületet nem tartalmazhatnak, amennyiben ennek szállító nem tud megfelelni, a szállító részére apadó térítés nem jár. Amennyiben az állatok vágáskor begyterületet tartalmaznak, a begyterület miatti levonás mértékét a vágóvonalon a termelés irányítója határozza meg és adja meg az elszámoláshoz. A szállító köteles a kijelölt szállítási idő előtt 6 órával az állománytól a takarmányt megvonni.

56) A minőségvizsgálathoz véletlenszerűen kivett minták száma a szállítmányban levő baromfi darabszámának legalább 5 %-ának kell lenni. Minden pótos kocsiból minimum 100 db van mintázva. Amennyiben a termelő kérte, akkor többször 100 db kerül minősítésre.

57) A minősítés az MSZ 6918/1997 alapján történik, ami szerint I., illetve II. osztályúnak minősítik a libákat. Amennyiben 5 %-os tűréshatár mellett a behozott libaállomány 95 %-a I. osztályú minősítési kategóriát ér el, akkor a teljes állományt I. osztályúnak minősíti a vállalat az ennek megfelelő ár kifizetésével.

⁵ A pontos adatok az eljárás alá vont üzleti titkait képezik.

⁶ A pontos adatok az eljárás alá vont üzleti titkait képezik.

58) A szerződésben rögzített értékcsökkentő, minőségi hibák⁷ is egyértelműen közlésre kerülnek. A minősítés mindig az elsődleges vágóvonal kopasztása után, a pálya mellett történik. A termelők vagy integrátorok minden libaszállítmány átvételekor, és a feldolgozás során is végig részt vehetnek. (ez a joguk, illetve kötelezettségük a szerződésben is rögzítve van.) Az a termelő, vagy integrátor, aki kéri, a hűtés utáni csomagolásnál, és osztályozásnál is jelen lehet. A minősítést a csoportvezető, az üzemvezető a termelő jelenlétében végzi. A csoportvezető egy minősítéses füzetben írja a termelő jelenlétében a nem megfelelő egyedeket.

59) A minősítés eredménye a minősítési jegyzőkönyvben kerül rögzítésre, annak eredményét a vágást követő 4. órában közlik a termelővel. Amennyiben a termelő nem ért egyet a minősítéssel, akkor a termelési igazgatónak és a termelési főmérnöknek jelzi azt. Így az előbb említett vezetők is jelen vannak a minősítésnél. A minősítés során a termelőket minden esetben tájékoztatják arról, hogy a II. osztályba sorolt libák miben nem feleltek meg a szerződésben, és a szabványban rögzített I. osztályra vonatkozó minőségnek.

60) A termelői kifogásokra a minősítésért felelős a helyszínen szóban reagál és egyeztetett a termelővel. Reklamáció esetén lehetősége van az árúja átvizsgálására, kifogásaival a cég vezető munkatársaihoz, illetve a vezérigazgatóhoz fordulhat. Az elmúlt két évben évente 20-30 ilyen eset fordult elő. 2005. év első negyedévében ilyen eset még nem volt, de ez utóbbi annak is betudható, hogy a húsliba szezonál merülnek fel leginkább a legeltetett, tépett állományoknál a különböző sérülések, betegségeknél, időjárási és tartási viszonyokkal kapcsolatos problémák. Ennek szezonja minden év szeptemberétől december közepéig tart. Előfordult, hogy utólag, méltányosságból, (pld. a termelőnél nagyobb létszámú állományt telepítettetek le, mint amennyit eredetileg igényelt volna, vagy korábban betegségen esett át az állomány, ezért veszteséget viselt volna el a régi partner) a vezérigazgató utasításra a termelő javára módosították a minősítést.

61) A Hungerit minősítési arányai a vizsgált évben az előző évi arányokhoz képest az alábbi módon változtak:

Az I. és a II. osztályú áruk aránya: %

Megnevezés	2003	2004	%-os változás
Liba I. o.	78-90 ⁸	67-78 ⁹	- 12.8
Liba II. o.	10-22	14-26	+ 12.7

⁷ Pl. mechanikai sérülések, amelyek a test bármely részén keletkező bőrfelületi és izomszöveti sérülések, elszíneződések, zúzódások, varas sebek (tollhiányból, csipkedésből, taposásból, stb.) oltásból, vagy egyéb okból, a test bármely részén keletkező gyulladással, fekélyes elváltozások. Az izomszövetben, a bőr alatti kötőszövetben, a savóshártyákon található beverzések. Minden, az áru megítélésében negatív vásárlói magatartást eredményező esztétikai hiba.

⁸ A pontos adatok az eljárás alá vont üzleti titkait képezik.

⁹ A pontos adatok az eljárás alá vont üzleti titkait képezik.

- 62) A Merian Rt. 1996 óta rendelkezik minőségbiztosítási rendszerrel. A beszállított élőárualap biztosítását, és a programozott beszállítást a mezőgazdasági osztály végzi. A szükséges élőbaromfi minőségi követelményeit az élőbaromfi specifikációk rögzítik. A beszállítókkal kötött szerződések térnek ki a minőségi, mennyiségi feltételekre, árakra, minősítés során való részvételre.
- 63) A beérkező élőállatokat legelső lépcsőben a beérkezéskor a bemérőben minősítik, majd vágás után az egész test minősítése két helyen történik: a zsigerelőben szárnyvágás előtt, majd csomagolás előtt. A zsigerelőben történő minősítést a dolgozó a munkautasításnak megfelelően elvégzi, majd a minősítés eredményét nyomtatványon rögzíti. A nyomtatványt a termelési osztályvezető megőrzi, másolatot kap belőle a minőség-ellenőrzés, és a mezőgazdasági osztály.
- 64) A nyomtatvány az észlelt minőségi kifogásokat és a hozzátartozó darabszámokat, százalékokat adja meg. A minőségi kifogások lehetnek: tokos, törött tollas, véres, törött szárny, véres nyak, ízületi gyulladás, karmolt farhát, felfekvéses, gyulladt mell, sebes has, gennyes comb, oltott nyak, talpfekély, valamint a kobzás darabszáma. A zabosliba minősége változik évszakonként és tépési gyakoriságokként. A minőségre erősen kihatnak a takarmányozás és a tartási feltételek.
- 65) A hűtést követően, a csomagolás előtt történik a végleges osztályba sorolás. A csomagolás előtti testminősítés során a minősítést végző dolgozó azon szempontok alapján minősíti az egész testeket, hogy a technológiai folyamat során előforduló eltéréseket még csomagolás előtt kiszűrjék, illetve javíthatóak (pl. utókopasztás, tokolás), hogy csak a legjobb minőségű egész testek kerüljenek csomagolásra. A minősítés eredménye az "A" minőségű test, "B" minőségű testek, melyek darabolásra kerülnek.
- 66) Amennyiben az egyetlen termelőtől érkező tétel esetében nagy számú, sorozatos minőségi kifogás merül fel, a mezőgazdasági osztályon keresztül azonnal értesítik a termelőt. Amennyiben nem jelent meg, kéri, legyen jelen a feldolgozásnál.
- 67) A minőségileg kifogásolt egész testből a termelési kihozatal alapján előállítható első osztályú áru is: pl. karmolt, sebes farhát, véres törött szárny esetén egész testként nem forgalmazható a vágott baromfi, de darabolva jó minőségű comb, mell még kinyerhető. A daraboláskor a sebes, véres részek kobzásra kerülnek, illetve a sérülést figyelembe véve alapanyagként használhatják fel továbbfeldolgozásra.
- 68) A minősítés eredményét a minősítésért felelős dolgozó a testminősítő nyomtatványon rögzíti, majd átadja a mezőgazdasági osztály elszámolást végző dolgozójának. Termelőnként mellékelik az elszámoláshoz a „Minőségi eltérések jegyzőkönyve, élőáru átvétel, sovány baromfi” kitöltött nyomtatványt is, amelyet a bemérő vett fel még az élő baromfi beérkezéskori minőségéről. (tollazat, begytartalom, tápláltság, kondíció). A mezőgazdasági osztály a fenti adatok alapján készíti el a számlaelőzetet.
- 69) A minőségellenőrzés a 2004. november 2-án hatályba lépett „Húsliba és pecsenyekacsa gyártásközi ellenőrzési terv és utasítás” alapján történik. Az adatok naponta, kerülnek összesítésre, majd később, külön nyomtatványon havi értékelés készül melyben százalékos bontásban megadják az észlelt minőségi hibákat. A havi

összesített adatokat megkapja a termelési igazgató, termelési osztályvezető, valamint a mezőgazdasági osztály.

70) Összességében, az előállított késztermékek vevői igényeknek való megfelelését belföldi viszonylatban a késztermék specifikációk, export viszonylatban a gyártási utasítások adják meg.

71) A minősítéssel kapcsolatos kérdéseket a szerződés, a magyar szabvány és a szerződés mellékleteként átadott élőállat alapanyag specifikáció tartalmazza. Ennek betartását a termelők személyesen ellenőrzik a jelenlétükben tartott minősítések során. Ez az idők során nem változott, a termelőknek ez a lehetőség mindig biztosított. A Merian Rt-nél külön nyitva álló, üveges helyiség áll a termelők rendelkezésére.

72) A Merian minősítési arányai a vizsgált évben az előző évi arányokhoz képest az alábbi módon változtak:

Az I. és a II. osztályú áruk aránya: %

Megnevezés	2003	2004	%-os változás
Liba I. o.	78-90 ¹⁰	60-75 ¹¹	- 21.7
Liba II. o.	10-22	14-26	+ 11.8

VI.

A Nyírségi Szárnyas Kft. álláspontja

73) Magyarországon a cégen kívül mintegy 4 feldolgozó foglalkozik vízibaromfi, azaz a kacska és liba valamilyen fajtájának (pecsenye, hús, kövér) feldolgozásával. A termelő, mint eladó olyan mezőgazdasági vállalkozó, aki hivatásszerűen foglalkozik vízibaromfi tenyésztéssel. Ezek a baromfifélék azonos infrastruktúrával, azonos szakismerettel, hasonló takarmányozási feltételekkel, hasonló időbeni szezonalitással állíthatók elő, vagyis a termelő bármikor dönthet úgy, hogy nem húslibát, hanem a vízibaromfi más fajtáját, májkacsát, májlibát tenyészt. A termelő részére adott az a lehetőség, hogy más vágóhídhöz forduljon és az általa előállított húslibát egy másik feldolgozóhoz szerződje le. Azt, hogy a termelők élnek ezzel a lehetőséggel, mutatja a termelők közötti gyakori fluktuáció.

74) A késztermék piacon a májtípusra termelt liba darabolásából származó mell és comb ugyanazt a vásárlói réteget célozza meg, mint a húsliba darabolásából keletkezett áru. Ezért csökken a részesedése, a késztermék piacon a hús-, ill. májtípusú libát előállító feldolgozók egymásnak konkurensei.

75) A fentiekből adódóan a Nyírségi Szárnyas a magyar baromfi iparon belül a vízibaromfi feldolgozás tekintetében az általa feldolgozott két baromfi fajtának meghatározó szerepet tölt be, de összességében nincsen erőfölényben.

---

¹⁰ A pontos adatok az eljárás alá vont üzleti titkait képezik.

¹¹ A pontos adatok az eljárás alá vont üzleti titkait képezik.

76) A magyar baromfi ipar további szereplőivel (Hungerit Rt., Merian Rt., Békéscsabai Baromfifeldolgozó Kft., Integrál Áfész, Mezőkovácsházi Feldolgozó) informális és üzleti kapcsolatban vannak. Az üzleti kapcsolat köztük az elmúlt időszakban eseti, egy-egy bérfeldolgozós vagy egy-egy értékesítési kapcsolatra korlátozódik. Ezen kapcsolatokon kívül szakmai megbeszélések, tanácskozások, amelyek többsége Baromfi Termék Tanács szervezésén illetve keretein belül történnek legtöbbször.

77) A társaság kijelenti, hogy a Nyírségi-Szárnyas Kft. gazdasági versenyt korlátozó megállapodást nem kötött a húsliba leminősítésére a konkurens cégeivel sem szóban sem írásban. Az élőáru minősítése objektív, társaságnál működő ISO 9001 rendszerben előírtaknak, a késztermék szabvány szerinti értékesítési kritériumainak megfelelően történik.

A Hungerit Rt. álláspontja

78) Álláspontja szerint a cég nincs gazdasági erőfölényben, a felvásárlási (vételi) ár, illetve a többnyire a feldolgozó által meghitelezett naposbaromfi eladási ára nem tartalmaz tisztességtelen hasznot. Az ár egységes és attól független, hogy a termelő önfinanszírozó-e vagy utólag számol-e el a feldolgozóval. Az FVM által meghirdetett védőárat egyébként mindig meghaladja a cég által kialakított piaci ár, de ennek hiányában mind a termelő, mind a cég csődhelyzetbe is kerülne.

79) A piac igénye határozza meg a termelendő mennyiséget, azt, hogy milyen termékekre (súly, szorta, kidolgozás fajta, stb.) van szükség, illetve azt, hogy a piac igénye szerinti termeltetéshez (pl. szabad tartás, stb.) és feldolgozáshoz milyen műszaki fejlesztésekre (modernebb gépsorra, más hűtési v. csomagolási módra, stb.) van szükség. Ezen igény folyamatos kielégítésre a termeltetés oldalán általában a termelőknél (a Hungerit Rt. a saját baromfitelepein termelőnek is minősül!), illetve feldolgozás területén a cég oldalán merül fel. Többéves tapasztalat, hogy a termeléssel kapcsolatos, megnövekedett többletköltségeket nem lehet a fogyasztókra áthárítani, nem lehet arányosan emelni az árakat. Ezt egyébként az import baromfitermékek olcsóbb árai miatt sem tudják áthárítani, a hazai cégek a vásárlókra.

80) Az igazi verseny nem a hazai cégek árainál jelentkezik, hanem az olcsóbban előállító külföldi baromfitermékek áraival kapcsolatban. A hazai cégek ugyanis közel azonos költségekkel dolgoznak, áraik nagyságrendileg ezen okból nem térhetnek el egymástól.

81) A piac csak meghatározott, de pontosan előre teljesen mégsem meghatározható mennyiségű baromfiterméket tud felvenni. A termelők egy része önkorlátozás nélkül szeretne termelni, és ennek piacrontó hatását egyedül a feldolgozóval kívánja viseltetni.

82) Előfordul, hogy a tervezett mennyiséget a cég már leszerzőtte és ezért az utólag jelentkező partnert visszautasítja. Az ún. szabad libatartók, akik spekulatív okokból nem szerződnek le egyik feldolgozóval sem, kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy az általuk nevelt jószágra egyik feldolgozónak sincs szüksége, s áron alul kínálják végül fel a libáikat, többnyire raktári készletre valamelyik cégnél. Más esetekben viszont keresleti piac kialakulásakor jelentős extra profitot számolhatnak el. A minőségi árut szállító partnereknek több az esélye a többéves együttműködtetésre a feldolgozókkal.

83) Indokolatlan előny szerzése céljából a termelőpartnereit nem tudja a cég befolyásolni. A termelőknek választási lehetőségük van, hogy melyik céggel szerződnek, illetve milyen mennyiséget termelnek, valamint abban is önálló a döntési és lehetőségi körük, hogy milyen feltételek, költségek mellett termelnek. Indokolatlan előny céljából nem, de a közös túlélés érdekében próbálta a cég a késztermék piacon kialakult 2003. évi árverseny miatt a termelőket a felvásárlási árak utólagos csökkentésére – szerződés módosítás révén – rávenni. A termelők szabad döntését képezte, hogy ezen módosító javaslatot elfogadták-e vagy sem.

84) Árut a cég csak külföldi forgalomból tartott vissza, annak érdekében, hogy az értelmetlen árversenyben résztvevő a Hajdú BÉT Rt. és a Bábolna Rt. mellett elkerülje a csődhelyzetet 2003. év végén. E visszatartással azonban csak az olyan piaci ár elérését célozta meg a cég, amelyen a termelés és a feldolgozás költségei legalább még megtérülnek a kínálati piacon is.

85) A német kereskedők addig soha nem látott összefogása a magyar baromfipiac teljes összeomlását okozta. A Hungarit Rt. veszteséggel, de túlélte ezen piaci helyzetet és stratégiájával készleteit 2004. elején egy realisabb áron tudta értékesíteni. Versenyhátrány kivédésére kellett a cégnek reagálnia, mert a libapiacra külföldön gyakorlatilag versenyhátrányt okozni a magyar baromfi csekély mennyiségi részvétele miatt véleményünk szerint nem lehet. A magyar vásárlói szokások miatt a hazai piacon szintén elképzelhetetlen libatermékkel kapcsolatban, az hogy a cég áremelési céllal a forgalomból árut visszatartson. Ez gyakorlatilag a hazai piacról való kiszorulást jelentené a cég részére.

86) Pusztán áremelési céllal sem belföldön, sem külföldön árut a cég vissza nem tartott. Nincs és nem is volt a cégnek ilyen gyakorlata. A leszerződött baromfit a szerződés szerint a Hungarit Rt. mindig átvette. Valamennyi szerződéses feltétel rögzítésre kerül a szerződésben, így egyéb kötelezettségek bevállalására a termelőt rávenni nincs semmilyen jogi alap, illetve lehetőség, valamint szándék sem állt fenn rá soha.

87) A cég nem képes indokolatlanul hátrányos piaci helyzetet teremteni, erre véleménye szerint inkább a kereskedői oldalnak van lehetősége, mint azt a 2003. évi példa is mutatja. Mivel a piaci versenytársak döntéseit nem ismeri előre, döntéshozóival nincs a cégnek kapcsolata, a döntések meghozatalát hátrányosan befolyásolni nem áll semmiképpen módjában.

88) A versenykorlátozó megállapodás gyanújával kapcsolatban előadta, hogy a kérdés megválaszolásához előzetesen vizsgálni kell a magyar baromfiipar helyzetét az EU-ba történő belépést követően. Magyarországnak korábban is az Európai Közösség országaiban a húsliba piacon főként Németország, Ausztria, Svájc területén a lengyel liba volt a konkurencia.

89) Tekintettel, hogy a lengyelországi takarmányárak általában olcsóbbak, a lengyel liba piaci ára is a magyar liba ára alatt volt tartható. A két országnak az Unióba történő belépése után a lengyelek a nagyobb piaci részesedés megszerzése érdekében időlegesen megpróbálták a liba árakat a lehető legalacsonyabbra leszállítani, s ezzel a magyar húslibát a piacról kiszorítani. A német kereskedők ezt a szándékot észlelve kíméletlen árversenyre kényszerítették a magyar feldolgozókat. Azoknak a cégeknek, akik ebbe az árversenybe kritika nélkül beszálltak, felszámolás lett a sorsuk (Hajdú-

Bét, Bábolna). A Hungerit Rt. 2003-ban nem adta el az áruja nagy részét a német piacon áron alul, hanem a tárolási költségeket inkább felvállalva csak a következő évben értékesítette a lecsökkentett 2004. évi termelése mellett. Tudomása szerint, illetve a Lúdszövetségtől rendelkezésére álló információk alapján a Nyírségi Szárnyas Kft. és a Merián Rt. más taktikát választott és pontosan általunk nem ismert áron értékesítette a 2003. évi megtermeltetett áruját.

90) A fentiek is mutatják, hogy a cégek között még az egész magyar baromfi helyzetét meghatározó kérdésekben sincs egyetértés, nincs egyeztetés, így a rész kérdésnek számító libaminősítés esetében is nyilvánvaló, hogy nem történt ilyen a konkurens cégek között

91) Cégüknek nincs és nem is volt semmiféle megállapodása a Nyírségi Szárnyas Kft.-vel, és a Merián Rt.-vel sem szóban, sem írásban. Mivel a piaci konkurenciaharc élesen szembeállítja a libapiacra jelenleg meglévő három céget, így a jövőre nézve sem képzelhető el, hogy információkat adjanak át egymásnak e cégek, vagy bármely gazdasági témában megegyezés szülessen közöttük. A korábban a piacról kieső két nagy cég piacának felosztásáról sem jött létre megegyezés, a piaci részesedést a konkurenciaharc döntötte el

92) Egymás szerződéseit előzetesen nem ismerik, a szerződéses feltételekről utólag, azoknak a termelőknek hitelesnek nem mindig mondható tájékoztatásából értesül, és rendszerint utólag, a következő gazdasági évben, akik évenként váltogatják a feldolgozót, keresve a minél jobb felvásárlási árat. Mint az csatolt kimutatásaiból látható, viszonylag állandó termelői körrel dolgozik a cég.

93) A minősítéssel kapcsolatban előadta, hogy a termelő jelenlétét biztosította. Egy-négy órán belül a termelő a minősítést kézhez kapta, a minőségi reklamációknál a szalag mellett megvizsgálhatta a kifogásolt tételeket. A termelők a minősítést maximum éves viszonylatban tízes nagyságrendű¹² esetben reklamálták a cég vezérigazgatójánál, a leadott mennyiséghez képest ez arányaiban igen csekély számú reklamáció.

94) Amennyiben a piaci ár drasztikusan változott a késztermék vonatkozásában, a lehetséges árcsökkenés mértékét a termelőkkel a cég megtárgyalta, de senkire rá nem kényszerítette. A minősítési jegyzőkönyvek tükrözik – a minősítési %-októl függetlenül – hogy azokat a termelőkkel, amennyiben a cég területén maguk vagy képviselőjük jelen van, az átvétel napján átvetik. Olyan eset, hogy minősítési jegyzőkönyv kiadását a cég megtagadta volna, nem fordult elő. A minősítési jegyzőkönyv az elszámolás egyik alapbizonylata, mely nélkül a leadott állomány pénzügyi elszámolása nem indítható, és annak elmaradása azonnal észlelhető zavart okozna a napi mezőgazdasági elszámolást végző munkavállaló munkájában.

A Merián Rt. álláspontja

95) A versenykorlátozó megállapodás gyanújával kapcsolatban előadta, hogy a Hungerit Rt., a Nyírségi Szárnyas Kft., valamint a Merián Rt. nem kötött megállapodást a zabosliba egységes minősítési és felvásárlási ár rendszeréről. A felsorolt cégek, nem

---

¹² A pontos adat üzleti titok.

együttműködők a magyarországi baromfipiacon, hanem ellenkezőleg: versenytársak, érdekeik – piaci pozíciójuknál fogva is – ellentétesek egymással. Közöttük bármilyen együttműködés – sem formális sem informális csatornákon – nem áll fenn.

96) Ugyanakkor a tevékenység azonossága, a felvevő és termelő piac megegyezése miatt, minden piaci változás azonnal erőteljesen kihat. A vevői piacon jelentkező igényváltozásokat azonnal közvetíteniük kell a termelők felé, mert ha nem így járnak el, akkor versenyhátrányba kerülnek azokkal szemben, akik a vevőket jobban ki tudják szolgálni.

97) A minősítéssel kapcsolatban előadta, hogy a versenyhelyzet kiéleződése, a piacon megjelenő egyre több külföldi árú miatt, kénytelen a felvásárló érzékenyebben reagálni az alapanyag minőségének romlására és szigorúbban megkövetelni az I. osztályú minőséget a termelőktől. Olyan jelentéktelennek látszó hibák mellett már nem mehet el a minősítés, amelyek korábban, a keresleti vagy szezonális piaci helyzetben nem vett figyelembe.

98) A minősítést a termelő is és az integrátor is megkapja. A termelők a minősítésnél jelen vannak, annak folyamatát látják, a keletkezett rejtett hibákat a minősítési értesítő, jegyzőkönyv tartalmazza. Ez alapján történik a számla kiállítása. Általában ez ellen a termelők nem tiltakoznak. Az esetleges észrevételekre csak mindig hónapok múlva kerül sor. Ekkor már nem lehet a kifogások jogosságát ellenőrizni, ugyanis az áru már nem azonosítható termelőkként.

99) A minősítéssel kapcsolatos kérdéseket a szerződés, a magyar szabvány és a szerződés mellékleteként átadott élőállat alapanyag specifikáció tartalmazza. Ennek betartását a termelők személyesen ellenőrzik a jelenlétükben tartott minősítések során. Ez az idők során nem változott, a termelőknek ez a lehetőség mindig biztosított. A Merian Rt-nél külön nyitva álló, üveges helyiség áll a termelők rendelkezésére

VII.

100) A Tpv. 22. § (1) bekezdése szerint gazdasági erőfölényben van az érintett piacon, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására. Gazdasági erőfölényben lehet egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen [22.§ (3)].

101) A Tpv. alapján az erőfölény megállapíthatóságát három tényező befolyásolja: a piac megtámadhatósága, az eljárás alá vontak pénzügyi helyzete és az érintett piac jellemzői, melyek közül jelen ügyben elsődleges szempontnak az érintett piacon forgalmazott libatermékekkel kapcsolatos minőségre vonatkozó vevői elvárások feldolgozókra gyakorolt hatása tekintethető, mivel leginkább ezek befolyásolják a felvásárlási árak alakulását, és ezen keresztül hatással lehetnek a minősítésre.

102) Az érintett húsliba piac feldolgozói oldalán hét jelentősebb szereplő van jelen, ebből következően az nem tekinthető oligopol piacnak. Az érintett piac termelői oldala könnyen megtámadható, a potenciális versenytársaknak nem okoz különösebb nehézséget az adott piacra való betörés, mert ehhez sem jelentős beruházásra, sem időigényes engedélyezési eljárásra nincs szükség, ugyanakkor könnyen hozzájutnak

valamennyi információhoz, ami a piacra lépéshez szükséges. Összességében valamennyi lúdtermeléssel foglalkozó egyéni vagy társas vállalkozás azonos feltételekkel hozzájuthat a termék, vagy a hízalás technológiájához, és adminisztratív korlátok sem akadályozzák, késleltetik a tevékenység megkezdését. A termelői oldalon is jelentős konkurencia harc zajlik a vágóhidak megrendelése miatt és ez is befolyásolhatja a vágóhidak velük szembeni magatartását. Tekintettel azonban a lúdpiac telítettségére és a Lúdszövetség által bevezetett felvásárlási önkorlátozásra, új integrátorok és termelők piacra lépése nem, vagy csak kisebb mértékben várható.

103) Az érintett piac feldolgozó oldalára viszont nem könnyű a belépés, tekintettel egy adott vágóhíd felvásárlásához, vagy megépítéséhez szükséges beruházások mértékére, a működés megkezdéséhez és folytatásához szükséges engedélyezési eljárásokra. Új feldolgozó piacra lépése, figyelemmel a rendkívül éles hazai, és exportpiaci versenyre, nem várható.

104) Az eljárás alá vontak termelésének nagy része export keretében, az Európai Közösség országaiban a húsliba piacon főként Németország, Ausztria, Svájc területén kerül értékesítésre. Ezekon a piacokon a magyar húslibának a lengyel liba volt a fő konkurens, amely – tekintettel arra, hogy a lengyelországi takarmányárak alacsonyabbak – piaci ára a magyar liba ára alatt volt tartható. Fentiek miatt az eljárás alá vontak az export piacon a lengyel vágóhidak által kikényszerített árverseny miatt nem képesek egymástól függetlenül folytatni a tevékenységüket.

105) A hazai piacon ugyanilyen éles a verseny a vágóhidak között. Ennek oka, hogy alapvetően igen szűkös, időszakonként megjelenő kereslettel szembesülnek a feldolgozó cégek. Magyarországon minden egyes liba vágóhídnál a felvevő piac igénye határozza meg a termelendő mennyiséget, azt, hogy milyen termékekre (súly szorta, kidolgozás fajta, stb.) van szükség, illetve – ezekkel összefüggésben – azt, hogy a piac igénye szerinti termeltetéshez (pl. szabad tartás) és feldolgozáshoz milyen műszaki fejlesztésekre (modernebb gépsorra, más hűtési vagy csomagolási módra, stb.) van szükség.

106) A magyar vásárlói szokások miatt a hazai piacon valószínűtlen a libatermékekkel kapcsolatban az, hogy egy adott feldolgozó vállalat áremelési célzattal a forgalomból árut visszatartson. Ez gyakorlatilag a hazai piacról való kiszorulást jelentené a cég részére.

107) A vágóhidak ugyanakkor még a termeléssel kapcsolatos, esetleges többletköltségeiket sem tudják a fogyasztókra áthárítani, tekintettel az import baromfitermékek olcsóbb árára. A hazai vágóhidak közel azonos költségekkel dolgoznak, áraik nagyságrendileg csak kis mértékben térhetnek el egymástól.

108) A vizsgálat megállapítása szerint indokolatlan előny szerzése céljából a termelőpartnereit egyik eljárás alá vont társaság sem tudja befolyásolni. A termelőknek választási lehetőségük van ugyanis, hogy melyik céggel szerződnek, illetve milyen mennyiséget termelnek, valamint abban is önálló a döntési és lehetőségi körük, hogy milyen feltételeket fogadnak el a feldolgozóktól. A fentiekben túl nem egy esetben az is előfordul, hogy ugyanaz a termelő több feldolgozóval is szerződéses kapcsolatban áll és termel számukra.

109) A fentiek alapján, Tpv. 22. §-ára tekintettel megállapítható, hogy a magyar húsliba piacon jelenlévő vállalkozások közül egyik sincs gazdasági erőfölényben, így azzal nem élhetett vissza. A termelők máshozfordulási lehetősége fennáll, így az eljárás alá vontaknak nincs lehetősége, hogy gazdasági tevékenységüket a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathassák.

110) A közös erőfölénnyel kapcsolatban megállapítható, hogy jelen esetben az eljárás alá vont jogilag független vállalkozásokat nem fűzi össze olyan speciális kapcsolat, vagy érdekkötélék, amely miatt azok között az érdemi verseny meggátolódna, lényegében azonos piaci magatartást folytattak, vagy fognak várhatóan folytatni. Ezért az adott vállalkozások piaci részesedése nem adható össze és egyéb olyan tényezők sem merültek fel a vizsgálat során, melyek az erőfölényes helyzetet bizonyíthatnák.

111) A kollektív erőfölény jelen esetben kizárható tekintettel arra, hogy eljárás alá vont vállalkozások között igen erőteljes az árverseny mind a felvásárlási árak, mind a hazai és export piacokon történő értékesítés tekintetében. A fentiekén túl ugyanakkor a vállalkozások a verseny más aspektusaiban (pl. minőség, szállítási feltételek, stb.) is versengenek egymással.

112) A közgazdasági elméletek és az Európai Közösségek kiforrott joggyakorlata¹³ alapján – azok között sem irányítási, sem strukturális, sem megállapodáson alapuló, sem oligopolisztikus interdependencián alapuló, sem pedig egyéb, pl. közös árupromóción, importtal kapcsolatos egységes fellépésen, üzletvitelre kiható családi kapcsolatokon és közös értékesítési csatornákon alapuló – egyéb kapcsolatok sem voltak kimutathatók a vizsgálat során.

113) A versenykorlátozó megállapodással kapcsolatban megállapítható, hogy jelen ügyre a Tpv. 11. § (2) bekezdésében foglalt tilalmak egyike sem alkalmazható, mert a vizsgálat a rendelkezésre álló információk alapján a versenykorlátozó megállapodás gyanúját kizárta. Az eljárás alá vontak tevékenységében nem volt megfigyelhető megállapodás, összehangolt magatartás, vagy döntés, hanem csak olyan *párhuzamos magatartás*, amelyet külső, nem az eljárás alá vontak magatartásából adódó körülmények (a libatermékek minőségére vonatkozó vevői szigorítások, export piaci nehézségek, növekvő integrációs, és feldolgozási költségek, olcsóbb baromfitermékek, és egyéb tényezők) váltottak ki és azokkal racionálisan magyarázható.

114) A párhuzamos magatartás meglétét támasztják alá a piaci viszonyok is, mivel a tevékenység azonossága, a felvevő és termelő piac megegyezése miatt minden piaci változás azonnal erőteljesen kihat az összes piaci szereplőre is. A vevői piacon jelentkező igényváltozásokat a feldolgozóknak azonnal közvetíteniük kell a termelők felé, mert ha nem így járnak el, akkor versenyhátrányba kerülnek azokkal szemben, akik a vevőket jobban ki tudják szolgálni.

---

¹³ C-393/92 Almelo [1994] ECR I.1477 (gazdasági kapcsolatok); és C-68 és C-30/95 Franciaország és mások / Bizottság [1998] ECR I-1375 (strukturális kapcsolatok); T-102/96 Gencor/Bizottság [1999] ECR II-753 (oligopolisztikus interdependencián alapuló kapcsolat); C-395 és 396/96P Compaigne Maritime Belge Transports SA és mások / Bizottság [2000] ECR I-1365 (szakmai szövetségben részvétel); A Bizottság 92/553/EGK Nestlé/Perrier határozata OJ 1992 L356 (oligopolisztikus interdependencia); A Bizottság 2000/276/EK Airtours/First Choice határozata OJ 2000 L93 (interdependencia három szereplős oligopol piacon).

115) Tekintettel arra, hogy a helyszíni szemlék és a rendelkezésre álló dokumentumok alapján a vizsgálat nem összehangolt, hanem párhuzamos magatartást állapított meg, a minősítés megszigorítását sem tekintette az eljárás alá vontak közötti megállapodás, összehangolt magatartás vagy döntés következményének. Párhuzamos magatartással kapcsolatban a versenyjogi sérelem csak akkor vehető fel, ha közös erőfölnyre vezethető vissza. Ez azonban jelen esetben nem volt megállapítható.

116) A minősítéssel, illetve a minősítési gyakorlattal, valamint a feltételezett leminősítéssel kapcsolatban a GVH vizsgálata megállapította, hogy a vizsgált időszakban – az előzőekhez képest – a felvásárlók részéről a minőségi elvárások szigorodtak. Korábban a kisebb felületi felhám sérülés, kisebb kopasztási hiányosság még „belefért” az első osztályú kategóriába. Változott a fogyasztói igény is. Megfigyelhető egyfajta hullámvész: a karácsonyi időszakban inkább a nagy súlyú libák keresik, évközben pedig a 3 és 4,8 kg közötti, kevésbé zsíros libák a kelendőbbek. A 2003-as évhez képest 2004-ben a fenti kritériumok szigorúbb alkalmazása miatt nőtt a II. osztályú áruk mennyisége.

117) A termelők és az integrátorok részvétele a minősítés során mindhárom társaságnál biztosított volt, sőt a Hungerit Rt. esetében szerződésben előírt követelmény is volt. A termelők, illetve azok képviselői, vagy az integrátorok a szállításoknál bekapcsolódhattak a minősítési folyamatba, kifogásaikat, észrevételeiket a helyszínen megtehették, a panaszok kivizsgálását a társaságok biztosították. A minősítésre vonatkozó valamennyi dokumentumba betekintheztek, a szükséges dokumentumokat - elsődlegesen a minősítési jegyzőkönyveket – vagy közvetlenül a minősítés után, nagyobb részét postai úton megkapták, és előzőek alapján indokolt esetben kifogással élhettek. A vizsgálat megállapította, hogy több termelő nem élt ezekkel a jogosítványokkal, illetve nem vett részt a minősítési folyamatban, ezért esetleges kifogásait írásban nem, vagy csak későbbi időpontban tette meg.

118) A vizsgálat alá vont mezőgazdasági termeltetési és felvásárlási szerződések előírásai mindenre kiterjedően rögzítik a feldolgozók, illetve termelők jogait és kötelezettségeit. Ezekben a szerződésekben egyértelműen meghatározásra kerültek az átvétellel, a felvásárlási árakkal, a minősítési kategóriákkal és általában a minősítéssel kapcsolatos kérdések, melyek jelentős mértékben csökkentették a manipulálás lehetőségét.

VIII.

119) A vizsgálat során beszerzett és a vizsgálati jelentésben, valamint az ügy, egyébként részben a vállalkozások üzleti titkait képező iratai alapján a Versenytanács, tekintettel a fentiekben kifejtettekre, megállapította, hogy az eljárás indítására okot adó kifogásolt magatartás nem sértette a Tpv. 11. §-ában rögzített tilalmakat, valamint alkalmatlan volt a Tpv. 21. §-ába ütközően gazdasági erőfölnnyel való visszaélés megvalósítására.

120) A Tpv. 72. § (1) a) pontjára tekintettel a Versenytanács – a vizsgáló jelentése, valamint az ügy iratai alapján jelen határozatban összefoglalt információk alapján – megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozások törvénybe ütköző magatartás hiányában nem marasztalhatók el. Ezért az eljárást a Tpv. 77. § (1) bekezdésének j) pontja alapján megszünteti mindkét eljárás alá vont vállalkozással szemben.

121) A 73. § szerint a Versenytanács akkor tűz ki tárgyalást, ha – egyebek mellett – a 72. § (1) a) pont szerinti intézkedésre „nincs szükség”. A 73. § a Versenytanács előzetes álláspontjának megküldését tárgyalás kitűzése esetére írja elő. E jogszabályi rendelkezések alapján nem kétséges, hogy amennyiben a vizsgáló által feltárt tényállás alapján nem bizonyítható a jogsértés és az eljárás további szakaszában sem várható újabb bizonyíték előkerülése vagy törvénybe ütköző magatartás hiánya megállapítható, akkor a versenytanács tárgyalás kitűzése nélkül is dönthet az eljárás megszüntetéséről. Jelen eljárásban a versenytanács indokoltnak látta alkalmazni e fordulatot, tekintettel arra, hogy az eljárás alá vont vállalkozás a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint nem folytatott törvénybe ütköző magatartást.

122) A Tpv. 77. § j) pontja alapján a Tpv. 72. § (1) a) pontja szerinti – tárgyaláson kívüli – eljárás megszüntetés is érdemi határozatnak minősül. A jogorvoslati jogot ennek megfelelően a Tpv. 83. § biztosítja.

Budapest, 2005. augusztus 18.